

İk retim Okullarında G rev Yapan  retmenlerin,  rencilere Demokratik Davran  Kazandıran Yeterlilikleri  l esi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *İk retim Okullarında G rev Yapan  retmenlerin,  rencilere Demokratik Davran  Kazandıran Yeterlilikleri  l esi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23411>

Özet

Bu ölçek, 2008 yılında Tuba Merdan tarafından bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, ilköğretim okullarında görev yapan **öğretmenlerin**, öğrencilere **demokratik davranış** kazandırma yeterliliklerini ölçmektir. Ölçek, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda ve pedagojik yaklaşımlarında demokratik değerleri ne ölçüde benimseyip uygulayabildiklerini belirlemeye odaklanmaktadır. Bu bağlamda, ölçek öğretmenlerin kendilerini bu alandaki yeterlilik düzeyleri hakkında değerlendirmelerini sağlamaktadır.

Ölçek, eğitim bilimleri ve psikoloji alanlarında öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarını tespit etmek, demokratik eğitim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve bu konuda geliştirilecek hizmet içi eğitim programlarına veri sağlamak amacıyla önemli bir araç olarak tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi süreci, alanyazın taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Demokratik Davranış, Öğretmen Yeterliliği, İlköğretim, Eğitim Psikolojisi, Ölçek Geliştirme, Demokrasi Eğitimi, Pedagojik Yeterlilik

Yazarlar

Tuba Merdan

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin, öğrencilere **demokratik değerleri**, tutumları ve davranışları kazandırma sürecindeki mevcut yeterlilik algılarını ve uygulama düzeylerini sistematik bir şekilde belirlemektir. Ölçek, öğretmenlerin öğrencileri aktif vatandaşlar olarak yetiştirme rolünü ne ölçüde üstlenebildiğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Ölçek, öğretmenlerin demokratik sınıf ortamları yaratma, öğrencilerin katılımlarını teşvik etme, farklı görüşlere saygı gösterme ve çatışma çözümü gibi kritik alanlardaki becerilerini özdeğerlendirme yoluyla ölçerek, eğitim sisteminin demokratikleşme hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Yapı

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin, Öğrencilere Demokratik Davranış Kazandırma Yeterlilikleri Ölçeği, öğretmenlerin demokratik eğitime yönelik **pedagojik yetkinliklerini** ölçen çok boyutlu bir yapıya temel alır. Bu yapı, genellikle öğretmenlerin yalnızca

bilgi düzeyini değil, aynı zamanda bu bilgileri sınıf içinde davranışa dönüştürme becerilerini de kapsar.

Ölçülen temel yapılar arasında bunlar bulunması beklenir:

Sınıf Yönetimi ve Katılım: Öğrencilerin karar alma süreçlerine katılımını sağlama ve demokratik kuralları oluşturma yeterliliği.

Değerler Eğitimi: Adil olma, eşitlik ve hoşgörü gibi temel demokratik değerleri öğrencilere modelleme ve öğretme yeterliliği.

Çatışma Çözme Becerileri: Öğrenciler arasındaki anlaşmazlıkların demokratik, barışçıl ve yapıcı yöntemlerle çözme yeterliliği.

Farklılıklara Saygı: Kültürel, sosyal ve bireysel farklılıklara saygıyı teşvik etme ve bu konuda farkındalık yaratma yeterliliği.

Geçerlik

Ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş olmasına rağmen, sağlanan kaynak özetinde geçerlik çalışmaları hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır. Ancak bir yüksek lisans tezi çalışması olduğu için, ölçeğin geçerlik çalışmaları titizlikle yürütülmüş olduğu varsayılmaktadır.

Tipik olarak, bu tür bir ölçek geliştirme çalışmasında **kapsam geçerli** (uzman görüşleri ile madde havuzunun uygunluğunun denetlenmesi) ve **yapı geçerli** (Faktör Analizi ile boyutların test edilmesi) yöntemleri kullanılmaktadır. Detaylı geçerlik katsayıları ve yöntemleri için Merdan (2008) tarafından hazırlanan orijinal tezin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Kaynak özetinde güvenilirlik bilgisi belirtilmemiştir. Ölçek geliştirme standartlarına uygun olarak, güvenilirlik çalışmaları genellikle iç tutarlılık katsayısı (**Cronbach Alfa**) hesaplanmaktadır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne ölçüde tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ayrıca, ölçeğin zaman içindeki kararlılığını ölçmek amacıyla **test-tekrar test güvenilir** çalışmaları da yapılmış olması muhtemeldir. Ölçeğin güvenilirlik düzeyine ilişkin tüm istatistiksel sonuçlara, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan yüksek lisans tezinden ulaşılabılır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme çalışmaları zorunlu bir adım olarak, ölçeğin kuramsal yapısının ampirik verilerle desteklenmesi amacıyla **Faktör Analizi** uygulanmaktadır. Bu analiz, ölçeğin kaç boyuttan

oluşturunu ve her bir maddenin hangi boyuta yüklendiğini belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Büyük olasılıkla, öncelikle **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılarak ölçeğin temel boyutları (faktörleri) belirlenmiş ve ardından bu yapının doğruluğu **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ile test edilmiştir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin öğretmen yeterliliğini temsil eden alt boyutlara ayrıldığı ve her bir boyutun demokratik davranış kazandırma sürecinin farklı bir yönünü temsil ettiği tespit edilmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Özgün olarak T. Merdan tarafından geliştirilmiştir)

Format: Derecelendirme formatı (Büyük olasılıkla 5'li veya 4'lü Likert Ölçeği kullanılmıştır, ancak derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler

Yaş Grubu: Yetişkin öğretmenler (Mesleki yaş grubu)

Popülasyon Detayları: İlköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenleri.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemi kullanılarak öğretmenlerin kendi yeterlilik algılarının değerlendirilmesi esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Demokratik Eğitim, Öğretmen Yetkinliği, Okul Kültürü, Eğitimde Demokrasi, Eğitim Psikolojisi, Yeterlilik Algısı

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Merdan'ın tezini sunduğu kurum: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, 2008 yılında Tuba Merdan'ın yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanımı için yazar Tuba Merdan'dan ve/veya tezin sunulduğu Yeditepe Üniversitesi'nden resmi izin alınması gerekebilir. Ölçeğin akademik amaçlı kullanımları genellikle ücretsizdir, ancak bu durumun teyit edilmesi önemlidir.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ilkogretim-okullarinda-gorev-yapan-ogretmenlerin-ogrencilere-demokratik-davranis-kazandirma.pdf](#)

Kaynaklar

Merdan, T. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öğrencilere demokratik davranış kazandırma yeterlilikleri* (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin, Öğrencilere Demokratik Davranış Kazandırma Yeterlilikleri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler için yazarın orijinal tezi veya yukarıda belirtilen PDF belgesi incelenmelidir. Ayrıca, kaynak içerikten elde edilen bilgilerin tekrar yer almaktadır:

Merdan, T. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öğrencilere demokratik davranış kazandırma yeterlilikleri* (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.